

Релігійне життя в Україні

анотований бібліографічний список

2020. – Вип. 5. – 20 с.

(<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>)

1. Алексеева И. Празднование Пасхи обернулось для УПЦ пятью уголовными делами [Электронный ресурс] / Ирина Алексеева // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 20 апр. – Электрон. данные. *За повідомленням у Facebook радника міністра внутрішніх справ Зоряна Шкіряка, національна поліція, яка за підсумками Великодньої ночі виявила 19 церков, де порушувалися карантинні правила, відкрила п'ять кримінальних проваджень. Крім того, поліцейські склали п'ять адміністративних протоколів за порушення вимог карантину. Указано, що знехтували закликом не проводити служби з віруючими в церквах Московського патріархату. Наголошено, що особливо на це вплинув заклик глави УПЦ МП митрополита Онуфрія, який запрошував людей на богослужіння, не рахуючись з небезпекою заразитися коронавірусом. Зазначено, що кримінальну справу заведено щодо намісника Святогірської лаври, де в пасхальну ніч зібралася величезна кількість віруючих.* Текст: <https://fakty.ua/341286-prazdnovanie-pashi-obernulos-dlya-upc-ryatyu-ugolovnymi-delami>

2. Алексеева И. Россия собирается направить "гумконвой" в Киев: что происходит [Электронный ресурс] / Ирина Алексеева // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 23 апр. – Электрон. данные. *Указано, що після появи новини про масове зараження коронавірусом священників і ченців Києво-Печерської лаври, в російській пресі стали писати про бажання віруючих допомогти хворим. Так, уповноважений з прав людини в Російській Федерації (РФ) Тетяна Москалькова звернулася до українського омбудсмена Людмили*

Денісової з проханням щодо сприяння в доставці гуманітарної допомоги від російських віруючих. Мова нібито йде про лікарські препарати, дезінфікаційні засоби, маски, рукавички, загальною вагою більше двох тонн. Зазначено, що Людмила Денісова підтвердила цю інформацію «BBC News Україна», зазначивши, що розповіла російській колезі, як має відбуватися цей процес і куди слід звертатися. Український омбудсмен додала, що не вирішує таких питань, а тільки контролює дотримання прав людини. Текст: <https://fakty.ua/341691-rossiya-sobiraetsya-napravit-gumkonvoj-v-kiev-cho-proishodit>

3. Богдан В. Война против Украины в России больше не популярна, Путину грозит дворцовый переворот, — генерал [Электронный ресурс] / Василий Богдан; беседовал Михаил Сергушев // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 27 апр. – Электрон. данные. Зазначено, що у зв'язку із падінням рейтингу Президента Росії В. Путіна, є побоювання, що заради повернення собі колишньої слави в очах більшості росіян, Президент Росії може розв'язати повномасштабну військову агресію проти України. Подано матеріали інтерв'ю із ветераном зовнішньої розвідки генерал-лейтенантом Василем Богданом, який проаналізував, чи наважиться Путін на такий крок, чи все-ж-таки пандемія коронавірусу стане на заваді. Генерал наголосив, що проти України ведеться гібридна війна і «як інструментарій цієї гібридної війни Путін успішно використовує Російську православну церкву, яка в нашій країні є в особі Української православної церкви Московського патріархату». Як приклад, В. Богдан навів невиконання більшістю церков Московського патріархату вимоги уряду України не збирати людей на богослужіння на Великдень в період карантину. Текст: <https://fakty.ua/342027-vojna-protiv-ukrainy-v-rossii-bolshe-ne-populyarna-putinu-grozit-dvorcovyj-perevorot---general>

4. В Одесі знайшли підозрюваного в підпалі монастиря УПЦ (МП) [Електронний ресурс] // Радіо Свобода : [укр. інформ. сайт]. – 2020. –

30 квіт. – Електрон. дані. *Вказано, що поліція встановила підозрюваного у підпалі чоловічого Свято-Успенського чоловічого монастиря УПЦ (Московського патріархату) в Одесі. Про це повідомила речниця Одеської обласної прокуратури Катерина Новачлі. Мотиви дії підозрюваного наразі не повідомляються. Йому інкримінують ч. 2 ст. 194 Кримінального кодексу України – умисне знищення або пошкодження майна, вчинене шляхом підпалу. Стаття передбачає покарання у вигляді позбавленням волі на строк від трьох до десяти років.* Текст:

<https://www.radiosvoboda.org/a/news-odesa-znaishly-pidozryuvanogo-u-pidpali-monastyrya/30585596.html>

5. Войтко О. Великдень удома [Електронний ресурс] / Оксана Войтко // День. – 2020. – 17 квіт. (№ 71/72). – Електрон. дані. *У контексті поширення пандемії коронавірусу в світі йдеться про звернення світових духовних та церковних лідерів щодо перебування вірян всіх концесій вдома під час святкування Великодня та освячення великодніх кошиків.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planety/velykden-udoma>

6. Герасимчук О. Останній острівець України у Криму / Ольга Герасимчук // Уряд. кур'єр. – 2020. – 30 квіт. (№ 82). – С. 3. *Йдеться про порушення в окупованому Криму Російською Федерацією (РФ) основоположних релігійних прав людини та чинних міжнародних документів, що їх захищають. Надано інформацію про переслідування окупаційною владою Православної церкви України (ПЦУ), яку з 2014 року позбавили храмів в низці населених пунктів, а в лютому 2019 року так зване "міністерство майнових і земельних відносин Республіки Крим" повідомило про дострокове розірвання угоди оренди приміщення кафедрального собору святих рівноапостольних князів Володимира та Ольги в Сімферополі. Зазначено, що очільник ПЦУ в Криму архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент відмовився від перереєстрації церкви за російським законодавством та від самого початку окупації став на захист українських військових частин,*

публічно та рішуче висловлювався проти анексії півострова. Кримчани — парафіяни кафедрального собору святих рівноапостольних князів Володимира та Ольги Кримської єпархії ПЦУ написали звернення до Комітету з прав людини ООН, у якому виклали інформацію про утиски церковної громади та порушення права на віросповідання. Наголошено, що незважаючи на тиск та залякування владика Климент проводить служби в церкві і займає принципову проукраїнську позицію. Текст:

<https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ostannij-ostrivec-ukrayini-u-krimu/>

7. Глава УГКЦ Святослав Шевчук закликав не дарувати подарунків на його 50-річчя [Електронний ресурс] // Україна молода. – 2020. – 5 трав. – Електрон. дані. *Йдеться про інтерв'ю патріарха Української Греко-Католицької церкви Святослава (Шевчука) “Живому телебаченню” напередодні свого дня народження. Блаженніший Святослав заявив, що не хоче, щоб йому дарували подарунки на день народження. “Я дуже хочу попросити усіх не дарувати мені ніяких подарунків. Усе те, що ви хотіли б подарувати мені, складіть, будь ласка, як пожертву на фонд боротьби з наслідками коронавірусу, який заснувала наша Церква”, – зазначив Предстоятель УГКЦ і додав: “Це для мене буде, справді, найбільшим подарунком”.* Наведено біографічні відомості про священника. Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/188/145958/>

8. Голосіївський монастир у Києві закрили : 12 хворих на коронавірус ченців [Електронний ресурс] // Україна молода. – 2020. – 22 квіт. – Електрон. дані. *Йдеться про закриття на карантин 22 квітня 2020 року Київською владою Покровського Голосіївського чоловічого монастиря, адже у цьому монастирі РПЦ в Україні зафіксовано спалах коронавірусу: 12 інфікованих ченців. Раніше на карантин були закриті Києво-Печерська лавра та Іонінський монастир, які також належать РПЦ в Україні (Московський патріархат), де масово ігнорували умови карантину і санітарні норми. Як інформує «Україна молода», про це повідомив міський голова Києва Віталій*

<https://umoloda.kyiv.ua/number/0/188/145609/>

9. Горелов С. Всех посетивших на Пасху Святогорскую лавру отправят на обсервацию, — глава Донецкой ОГА [Электронный ресурс] / Сергей Горелов // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 21 апр. – Электрон. данные. *Повідомлено, що під час селекторної наради у голови Офісу Президента Андрія Єрмака голова Донецької ОДА Павло Кириленко проінформував про ситуацію в Свято-Успенській Святогірській лаврі, в якій під час великодніх богослужінь порушили карантинні заходи. Наведено коментар П. Кириленка, який зазначив, що «було близько 350 осіб. Це внутрішньо переміщені особи з окупованих територій, які проживають на території лаври, а також парафіяни. Поліція відреагувала відповідним чином». Він також зазначив, що в'їзди і виїзди з області закриті. Правоохоронці встановлюють осіб, які перебували в лаврі під час богослужіння. Планується не допустити виїзд порушників карантину з території Донецької області і відправити всіх на обсервацию. Нагадано, що поліція відкрила кримінальну справу за фактом порушення карантину в Святогірській лаврі на Великдень.* Текст: <https://fakty.ua/341416-vseh-posetivshih-na-pashu-svyatogorskuyu-lavru-otpravlyat-na-observaciyu-glava-doneckoj-oga>

10. Горевой Д. Чи можуть виселити із лавр України Московський патріархат за порушення карантину? [Електронний ресурс] / Д. Горевой // Радіо Свобода : [укр. інформ. сайт]. – 2020. – 23 квіт. – Електрон. дані. *Зазначено, що Великодні свята в Україні цього року вперше відбулись в умовах загальнодержавного карантину. Однак, попри заборони влади, 130 тисяч українців таки відвідали церкви. Найбільші скупчення людей були у лаврах Московського патріархату: Почаївській та Святогірській. У національній поліції навіть відкрили кримінальні провадження за фактом порушення санітарних заходів. У Святогірській лаврі було масове скупчення людей, як у саму Великодню ніч, так і до та після свята. Вказано, що*

порушення карантину в час пандемії коронавірусу – не перший випадок, коли великі монастирі УПЦ (Московського патріархату) демонстративно порушують законодавство і так само демонстративно уникають відповідальності. Текст: <https://www.radiosvoboda.org/a/30571414.html>

11. Драчук С. Звіт у США про релігійні свободи: потрібні санкції щодо Росії, зокрема через Крим і Донбас [Електронний ресурс] / Сергій Драчук // Радіо Свобода : [укр. інформ. сайт]. – 2020. – 28 квіт. – Електрон. дані. Зазначено, що Комісія США з міжнародних релігійних свобод оприлюднила черговий звіт про стан цих свобод у світі. У ньому, зокрема, Державному департаменту США рекомендовано внести Росію до списку «країн, що викликають особливе занепокоєння». Причина – не тільки в подальшому погіршенні стану з релігійними свободами в Росії, а й те, що до таких дій Москва вдається і на окупованих територіях України – в Криму і на частині Донбасу. У звіті, зокрема зазначено, що в окупованому Росією Криму «окупаційна влада продовжувала насаджувати репресивні російські закони і заходи в регіоні, що призвело до переслідувань за мирну релігійну діяльність і заборон на групи, що були легальними в Криму за українським законодавством». Текст: <https://www.radiosvoboda.org/a/ssha-relihijni-svobody-rosija-i-ukrajina/30581882.html>

12. Загальна уразливість об'єднує людство [Електронний ресурс] // Голос України. – 2020. – 14 трав. (№ 80). – Електрон. дані. Йдеться про віртуальну конференцію, присвячену ролі релігійних лідерів у протистоянні загрозам, пов'язаним з COVID-19. Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерріш закликав релігійних лідерів виступати проти насильства й ксенофобії, протистояти дезінформації та сприяти поширенню рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) та інформації, що надається урядами. Учасник конференції головний рабин синагоги "Парк-Іст" у Нью-Йорку Артур Шнаєр, який пережив Голокост і втратив усіх рідних у катівнях Освенциму, нагадав, що "ми всі в одному

човні", та висловив впевненість, що людство подолає всі загрози та нас чекає "об'єднання, відновлення і відродження".

Текст:

<http://www.golos.com.ua/article/330833>

13. Іонінський монастир закривають на карантин, в семінарії Лаври – 19 хворих [Електронний ресурс] // Україна молода. – 2020. – 17 квіт. – Електрон. дані. *Йдеться про брифінг міського голови Києва Віталія Кличка 17 квітня 2020 року, на якому він повідомив про закриття на карантин Іонінського монастиря УПЦ МП через спалах коронавірусу. Збільшилась кількість хворих на коронавірус в Києво-Печерській Лаврі. Окрім цього, в Київській духовній академії, яка знаходиться на території Лаври, троє викладачів і 16 студентів захворіли на коронавірус.*

Текст:

<https://www.umoloda.kiev.ua/number/0/188/145471/>

14. Климчук Я. У пустих стінах наших храмів / Яна Климчук // Волин. монітор. – 2020. – 23 квіт. (№ 7/8). – С. 11. *Зазначено, що сумним знаком Великодня 2020 року, найурочистішого й найрадіснішого християнського свята, стали пусті храми. Настоятель храму Святого Йоана Непомука в Дубні, отець Гжегож Оважани поділився своїми враженнями від Пасхи: «Цього року святкування Воскресіння відбувалося не так, як завжди. Внаслідок епідемії коронавірусу богослужіння в храмах, не лише в Україні, а й у цілому світі, проводяться практично без людей, у пустих стінах наших храмів». Настоятель храму зазначив, що "...зараз є інтернет, засоби масової інформації, завдяки яким ми вже другий тиждень поспіль проводимо прямі трансляції богослужінь. Люди таким чином можуть взяти участь у месгах, об'єднуючись у молитві», – сказав отець Гжегож Оважани.* Текст: <http://monitor-press.com/ua/>

15. Козловский И. Позиция некоторых представителей священноначалия УПЦ (МП) должна вызвать вопросы у государства, — Игорь Козловский [Электронный ресурс] / Игорь Козловский; беседу вела

Ольга Бесперстова // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 2 мая. – Электрон. данные. Подано матеріали інтерв'ю зі старшим науковим співробітником відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Сковороди Національної академії наук України (НАН України), колишнім в'язнем Кремля Ігорем Козловським. Він, зокрема, проаналізував, чому у нових реаліях, пов'язаних із пандемією та карантинном, священнослужителі всіх рівнів, від голів конфесій до настоятелів сільських церков, закликали віруючих залишатися вдома і не брати участь в богослужіннях, а винятком стала лише Українська православна церква Московського патріархату (УПЦ МП). Учений зазначив: «Що стосується УПЦ МП, то ми, починаючи з 2014 року, побачили якусь відстороненість від того, що відбувається в країні. Це ...привело до того, що вони не брали повноцінної участі в діях, спрямованих тоді на солідаризацію зусиль у боротьбі із зовнішньою агресією, а сьогодні ще й із захворюванням. Із самого початку з вуст їхніх керівників не звучали ясні і чіткі роз'яснення та заклики. Навіть незважаючи на те, що в Росії закрили православні церкви під час Великодніх богослужінь, тут, в Україні, почали демонструвати такий, вибачте, кондовий фундаменталізм, коли людське життя і здоров'я виявляються начебто за дужками, натомість важливий сам обряд». Учений зауважив, що «Лаври і церкви [МП] стали фактично вогнищем поширення коронавірусу» й що «виявилось те, що суперечить фундаментальним християнським принципам - принципам любові». Підсумовуючи, І. Козловський наголосив: «Згідно з чинним законодавством України, у нас заборонено розпалювання ворожнечі і ненависті за релігійними ознаками. Не можна допустити, щоб наша критика позиції деяких представників священноначалля УПЦ МП стала поштовхом для розпалювання такої ворожнечі. У нас свобода совісті і світогляду є конституційним принципом. Не всі священники цієї церкви діяли в цій ситуації безвідповідально. Було багато випадків цілком адекватної реакції. Просто у громадянського суспільства залишаються питання як до органів влади, так і до керівництва УПЦ МП». Текст: <https://fakty.ua/342352->

[poziciya-nekotoryh-predstavitelej-svyacshennonachaliya-upc-mp-dolzha-vyzvat-voprosy-u-gosudarstva---igor-kozlovskij](https://vn.20minut.ua/pdf/view/6459)

16. Курдюков М. Помолился і на вихід. Як святити паски / Михайло Курдюков // *Ria (Вінниця)*. – 2020. – 22 квіт. (№ 16). – С. 2. *Йдеться про те, що карантинні заходи змусили церкви внести корективи в богослужіння. Тепер священики просять вірян не приходити в храми та налагодити духовний зв'язок з Богом за допомогою соцмереж й ТБ. Зазначено, що журналісти Вінниці побували в двох головних храмах Православної Церкви України та Української Православної Церкви Московського патріархату міста, щоб подивитися, як в них змінилося богослужіння. Зауважено, що віряни, які хотіли відсвяткувати в храмі, могли бути там тільки по дві особи.* Текст:

<https://vn.20minut.ua/pdf/view/6459>

17. Лобовко В. Режим Путина хотят привлечь к ответственности за нарушение прав человека активистов и украинцев [Электронный ресурс] / Валерий Лобовко // *Fakty.ua* : [веб-сайт]. – 2020. – 12 мая. – Электрон. данные. *Повідомлено, що у Конгресі США запропонували ввести санкції проти представників режиму російського Президента В. Путіна, який своїми діями копіює «стиль правління» радянського диктатора Йосипа Сталіна. Зокрема, представлений на розгляд Конгресу США 11 травня проект резолюції закликає адміністрацію Дональда Трампа ввести обмеження проти російських чиновників, відповідальних за порушення прав людини, переслідування журналістів, опозиціонерів, представників громадянського суспільства і активістів у сфері релігійних свобод. Наведено коментарі авторів законопроекту. Так, конгресмен від демократів Еліот Енгель вважає, що «Володимир Путін є жорстоким авторитарним правителем, давно пригнічує громадянські свободи, включаючи свободу преси, слова політичної опозиції і демократії», а конгресмен Майкл Мак-Кол впевнений, що Путін найбільше боїться правди, тому перетворив*

верховенство права на репресії, змушує мовчати журналістів, загрожує політичним опонентам і «позбавляє волі цивільних активістів, українців, релігійні та етнічні меншини». Текст: <https://fakty.ua/343422-rezhim-putina-hotyat-privlech-k-otvetstvennosti-za-narushenie-prav-cheloveka-aktivistov-i-ukraincev>

18. Марголіна І. Візуальна біблійна історія [Електронний ресурс] / Ірина Марголіна; спілкувалася Марія Чадюк // День. – 2020. – 17 квіт. (№ 71/72). – Електрон. дані. *Подано матеріали розмови з кандидаткою історичних наук, дослідницею, яка вже майже 40 років вивчає Кирилівську церквицю - пам'ятку архітектури, Іриною Марголіною. Основні теми бесіди – про унікальні сюжети, що збереглися в храмі, самостійну позицію Української Церкви в XVII ст. та Богородицю, яка немовби пригортає до себе глядача.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/vizualna-bibliyna-istoriya>

19. Мичко С. У Тернополі священники вживають перед Великоднем всіх необхідних заходів безпеки / С. Мичко [Електронний ресурс] // Україна молода. – 2020. – 17 квіт. – Електрон. дані. *Йдеться про те, що священники Православної церкви України освячують паски в пекарнях і на хлібзаводах. В багатьох селах Тернопільщини, священники об'їжджатимуть оселі парафіян і освячуватимуть великодні кошики біля подвір'їв. Українська греко-католицька церква у містах біля храмів встановила такі правила: достатньо, щоб лише одна особа принесла страви для освячення. Під час освячення всі повинні бути у захисних масках та дотримуватися рекомендованої дистанції (2 м). Освячення та окроплення проводитимуть із мінімальним часовим інтервалом, щоб була рухома черга. Віряни, які освятили страви, повинні якнайшвидше полишити церковне подвір'я. Представники обох згаданих церков закликали своїх вірян і до участі в онлайн службах на Великдень замість відвідування храмів. Лише ситуація з храмами УПЦ МП залишається не зовсім зрозумілою. Як заявив у*

своєму відеозверненні настоятель УПЦ МП Онуфрій, УПЦ Московського патріархату, попри карантин, дозволила проводити богослужіння на Великдень на прихрамових територіях. Текст:

<https://umoloda.kyiv.ua/number/3583/188/145452/>

20. Мозговой И. "Это победа жизни": Зеленский порадовался поведению украинцев на Пасху [Электронный ресурс] / Иван Мозговой // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 19 апр. – Электрон. данные. Як повідомили в прес-службі Президента України, Володимир Зеленський радий за дотримання вірянами карантину під час проведення Великодніх богослужінь. Президент, зокрема, зазначив: «У цьому році на богослужіння прийшло 130 тисяч віруючих. У минулому році на Великдень в церквах зібралося сім з половиною мільйонів прихожан. Ця різниця показує свідомість українців, наше дбайливе ставлення до рідних і близьких. Ми дійсно показали, що Великдень - це перемога життя над смертю». Також указано, що за даними Національної поліції, богослужіння проходилися в 13 658 храмах у всіх областях України, участь у них узяли майже 130 тисяч громадян. Лише в 19 культових спорудах на території 13 областей було зафіксовано порушення карантинних обмежень, зокрема надмірне скупчення людей і відсутність індивідуальних засобів захисту. Текст: <https://fakty.ua/341218-eto-pobeda-zhizni-zelenskij-poradovalsya-povedeniyu-ukraincev-na-pashu>

21. Мокрушин С. «Острівець українства на півострові»: боротьба за збереження ПЦУ в Криму [Електронний ресурс] / Сергій Мокрушин // Радіо Свобода : [укр. інформ. сайт]. – 2020. – 12 трав. – Електрон. дані. Зазначено, що російські чиновники в Криму вимагають від української церкви в Сімферополі залишити її собор, аргументуючи це закінченням терміну дії договору з єпархією Української православної церкви Київського патріархату, яка перейшла у створену пізніше Православну церкву України (ПЦУ). Водночас у російському міністерстві юстиції в Криму відмовляють у реєстрації української православної парафії на півострові. За інформацією

Міністерства закордонних справ України, у Криму після анексії з 49 релігійних громад ПЦУ залишилося лише сім. Вказано, що уряд України надіслав до Верховної Ради України проект постанови про захист ПЦУ в анексованому Росією Криму. Подано інтерв'ю з архієпископом Сімферопольським та Кримським ПЦУ Климентом, який розповів, чому проект постанови українського уряду такий важливий для нього і долі його храму – кафедрального собору Святих рівноапостольних Володимира і Ольги в Сімферополі. Текст: <https://www.radiosvoboda.org/a/borotba-za-zberezhennia-ptsu-v-krymu/30607786.html>

22. Орел А. "Віруса немає. Це роблять, аби у нас Бога забрати" / Анна Орел, Ольга Стенько // Газета по-українськи. – 2020. – 23 квіт. (№ 17). – С. 4. *Йдеться, що цього року на Великодні служби в Україні 19 квітня 2020 року прийшло близько 130 тис. людей. Літургії провели греко-католики й православні у понад 13,6 тис. храмів. Торік на свято Воскресіння церкви відвідали понад 7,3 млн українців.* Текст: <https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/virusa-nemaye-ce-roblyat-abi-u-nas-boga-zabrati/961718>

23. Орел А. Поминальний день перенесли на 6 червня / Анна Орел // Газета по-українськи. – 2020. – 30 квіт. (№ 18). – С. 2. *Йдеться про те, що на поминальні дні чергували майже 22 тис. патрульних і військових. Стежили, аби люди не йшли на кладовища, які були відкриті тільки для поховань. Порушень карантинних обмежень не зафіксували, кажуть у поліції. Зазначено, що уряд запропонував перенести поминальні дні на 6 червня 2020 року. Церкви підтримали цю пропозицію.* Текст: <https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/pominalnij-den-perenesli-na-6-cherhvnya/962868>

24. Орел А. Російська церква втратила репутацію / Анна Орел // Газета по-українськи. – 2020. – 7 трав. (№ 19). – С. 2. *Йдеться про те, що, за словами директора Громадської організації «Центр релігійної безпеки» Дмитра Горєвого, під час карантину Російська православна церква в Україні*

серйозно підмочила репутацію. Суспільство почало сприймати її ще негативніше. Зазначено, що ПЦУ та греко-католики можуть скористатися ситуацією, однак великої вигоди не буде, бо під час карантину дискредитується все релігійне середовище: від коронавірусу помирали священники всіх парафій. Текст: <https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/rosijska-cerkva-vtratila-reputaciyu/963909>

25. Охрименко О. Полиция завела уголовное дело из-за столпотворения в Святогорской лавре на Пасху [Электронный ресурс] / Ольга Охрименко // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 19 апр. – Электрон. данные. *Повідомлено про грубе ігнорування карантину Святогірської лаврою (Донецька область), де у Великодню ніч зібрався натовп з майже трьохсот осіб. Наголошено, що люди не дотримувалися безпечної дистанції і не надягали маски, а тому могли стати розповсюджувачами інфекції. У поліції Донецької області повідомили про початок розслідування. Зазначено, що в діях намісника лаври знайшли ознаки порушення санітарних правил і провокування інфекційних захворювань (ст. 325 Кримінального кодексу). Указано, що крім Святогірської лаври, карантин був порушений ще в трьох церквах Донецької області: люди або перебували в приміщенні без масок, або збиралися групою понад дозволених 10 осіб. Ці інциденти все ще вивчаються поліцейськими.* Текст: <https://fakty.ua/341205-policiya-zavela-ugolovnoe-delo-iz-za-stolpotvoreniya-v-svyatogorskoj-lavre-na-pashu>

26. Охрименко О. Три протокола и одно уголовное дело: в полиции рассказали о карантинных нарушениях на Пасху [Электронный ресурс] / Ольга Охрименко // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 19 апр. – Электрон. данные. *Зазначено, що у Великодню ніч поліція обіцяла жорстко реагувати на порушення карантину церквами, аж до застосування спецназу. Насправді виявилось, що карантин ігнорували в 13 областях України, але до порушників поліцейські поставилися дуже лояльно. Складено всього три протоколи за порушення правил. Так, у поліції відзвітували, що за минулу*

добу в 19 храмах виявили скупчення людей (більше дозволених 10 осіб) і присутність громадян без масок. Чотири порушення зафіксовані в Донецькій області, по два в Дніпропетровській і Запорізькій. По одному випадку виявлено в Києві, Житомирській, Івано-Франківській, Рівненській, Одеській, Тернопільській, Харківській, Черкаській та Чернігівській областях. Наведено коментарі голови Національної поліції Ігоря Клименка, який уточнив, що наразі поліцейські склали три адміністративні протоколи за порушення карантину (в Запорізькій, Рівненській і Чернігівській областях) і почали одне кримінальне провадження. Нагадано, що за порядком в громадських місцях у Великодню ніч стежили понад 26 тисяч поліцейських і військовослужбовців Нацгвардії. Текст: <https://fakty.ua/341199-tri-protokola-i-odno-ugolovnoe-delo-v-policii-rasskazali-o-karantinnyh-narusheniyah-na-pashu>

27. Петиція до Зеленського з вимогою вивести Києво-Печерську лавру з оренди УПЦ (МП) набрала необхідне число голосів [Електронний ресурс] // Радіо Свобода : [укр. інформ. сайт]. – 2020. – 29 квіт. – Електрон. дані. Зазначено, що адресована Президенту України Володимиру Зеленському петиція з вимогою вивести Києво-Печерську лавру з оренди Української православної церкви, яка перебуває в єдності з Московським патріархатом, набрала необхідні для розгляду 25 тисяч голосів. Вказано, що «Українська православна церква Московського патріархату не є автокефальною православною церквою на території України. Крім того, високі церковні ієрархи Української православної церкви Московського патріархату були неодноразово помічені у висловлюваннях та діях, спрямованих проти українського народу. Зважаючи на це, використання Києво-Печерської лаври Українською православною церквою Московського патріархату повинно бути припинене шляхом розірвання договору оренди та передане Православній церкві України (ПЦУ)», – йдеться в тексті петиції. Текст: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-lavra-zelenskyj-petycija/30583109.html>

28. Поліція порушила 5 кримінальних проваджень на Великдень – МВС [Електронний ресурс] // Радіо Свобода : [укр. інформ. сайт]. – 2020. – 20 квіт. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що поліція порушила п'ять кримінальних проваджень на Великдень. За словами радника міністра внутрішніх справ Юрія Тандіта, усі п'ять проваджень пов'язані з порушеннями у храмах Української православної церкви (Московського патріархату). Найбільш грубі порушення зафіксували у Почаївській лаврі на Тернопільщині та в Святогірській на Донеччині. Провадження відкрили за статтею 325 Кримінального кодексу України (порушення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним хворобам та масовим отруєнням).*

Текст: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-kryminalni-spravy-na-velykden/30566122.html>

29. Поліщук А. Про межі мистецтва [Електронний ресурс] / Аліса Поліщук // День. – 2020. – 1 трав. (№ 80/81). – Електрон. дані. *Подано інформацію, що Православна церква Румунії заявила про серію плакатів на вулиці, що зображують медсестер і лікарів в стилі православних ікон, що на їхню думку є богохульством і образою християнської іконографії.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/media/pro-mezhi-mystectva>

30. Портніков В. Росіяни будують храм із зображеннями Путіна й Сталіна / Віталій Портніков // Газета по-українськи. – 2020. – 30 квіт. (№ 18). – С. 1, 13. *Йдеться про те, що в Росії будують головний храм збройних сил у підмосковному парку Патріот, відкриття якого заплановано 9 травня 2020 року. Його прикрасять мозаїкою із зображенням генсека Йосипа Сталіна, президента Володимира Путіна, міністра оборони Сергія Шойгу, голови Ради федерації Валентини Матвієнко, глави Держдуми В'ячеслава Володіна, секретаря Радбезу Миколи Патрушева, директора Федеральної служби безпеки Олександра Бортнікова і начальника генштабу Валерія Герасимова. Зазначено, що це не перша поява зображення глави держави у храмі. Досить завітати до Софії Київської, щоб переконатися. Але у випадку Ярослава Мудрого йшлося про монархів, "помазаників божих",*

сама влада яких була освячена церквою.

Текст:

https://gazeta.ua/articles/comments-newspaper/_rosiyani-buduyut-hram-iz-zobrazhennyami-putina-j-stalina/962884

31. Почаївська лавра : поліція Тернопільщини порушила другу справу за Великдень [Електронний ресурс] // Україна молода. – 2020. – 21 квіт. – Електрон. дані. *Йдеться про те, що Почаївська Свято-Успенська лавра на Тернопільщині стала другим монастирем в історії незалежної України, чиє духовенство фігурує у кримінальному провадженні поліції області через порушення вимог карантину на Великдень. Як повідомляє «Україна молода», кримінальне провадження порушено через брутальне порушення вимог карантину: під час служби у головному храмі Почаївської лаври перебувало багато осіб, які не дотримувалися соціальної дистанції, частина з них - без засобів індивідуального захисту. Окрім того, під час релігійної відправи духовенство відчинило двері монастиря, й віряни, всупереч установленим обмеженням, почали масово заходити всередину. При цьому, ще й скандалили з поліцейськими, які їх застерігали.* Текст: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/0/188/145520/>

32. Скрипник В. Фермер з родиною відновили храм, якому 244 роки / Віктор Скрипник // Ріа (Вінниця). – 2020. – 22 квіт. (№ 16). – С. 12. *Йдеться про те, що церква Святої Покрови у селі Мала Ростівка Оратівського району знову служить людям. Зазначено, що від занепаду її врятував місцевий фермер Микола Мотузюк. Мало хто вірив, що йому вдасться це зробити. Святиня була у напіврозваленому стані. Понад п'ять років тривали роботи. Одночасно вели пошук документів, щоб дізнатися дату забудови.* Текст: <https://vn.20minut.ua/pdf/view/6459>

33. Соколов Б. Сталін, Путін, Шойгу або Нова православна трійця [Електронний ресурс] / Борис Соколов // День. – 2020. – 28 квіт. (№ 77). – Електрон. дані. *Подано інформацію, що стіни головного храму Збройних сил Росії, будівництво якого закінчується Міністерством оборони в підмосковному парку «Патріот», прикрасять мозаїкою із зображеннями*

Йосипа Сталіна, Володимира Путіна і Сергія Шойгу. Вони будуть персонажами панно, які називаються «Парад Перемоги» і «Безкровне возз'єднання Криму». Це підтвердив член Патріаршої ради з культури, протоієрей Леонід Калінін. Акцентовано увагу на тому, що стосовно боротьби з коронавірусом Православна церква України, на відміну від Російської православної церкви (РПЦ), у зв'язку з епідемією діє набагато розумніше і виваженіше. Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planety/stalin-putin-shoygu-abo-nova-pravoslavna-triytsya>

34. У Дніпрі відкрили справу через порушення правил карантину в кафедральному соборі УПЦ (МП) [Електронний ресурс] // Радіо Свобода : [укр. інформ. сайт]. – 2020. – 18 квіт. – Електрон. дані. У Дніпрі поліція відкрила кримінальне провадження через порушення правил карантину кафедральним Свято-Троїцьким собором УПЦ (МП). Про це повідомили в пресслужбі обласної поліції. Справу відкрили через скупчення людей у церкві на вечірній службі 17 квітня. Провадження розпочали за ч. 1 ст. 325 Кримінального кодексу України (порушення санітарних правил). Текст: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-dnipro-karantyn/30563156.html>

35. У Дніпрі заблокували церкву за порушення карантину [Електронний ресурс] // Україна молода. – 2020. – 15 квіт. – Електрон. дані. Йдеться про те, що у Дніпрі у храмі УПЦ МП у Вербну неділю священник всупереч забороні влаштував масове богослужіння і причащав прихожан з однієї ложки. Ризику зараження зазнали понад 300 осіб. Аби вберегти містян і запобігти новим «причащанням», мерія і позбавила храм водопостачання. Текст: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/0/2006/145409/>

36. У Дніпрі церквам відключатимуть воду за недотримання карантину [Електронний ресурс] // Україна молода. – 2020. – 14 квіт. – Електрон. дані. Йдеться про наміри міського голови Дніпра Бориса Філатова у разі недотримання священниками карантину, введеного у зв'язку з пандемією коронавірусу, відключити воду і світло церквам. Також, за

словами Філатова, церквам варто чекати скасування документів щодо земель і будь-яких дозволів на реконструкцію. Текст:

<https://umoloda.kyiv.ua/number/0/188/145385/>

37. Уряд просять пом'якшити карантин для церков [Електронний ресурс] // Радіо Свобода : [укр. інформ. сайт]. – 2020. – 12 трав. – Електрон. дані. Зазначено, що Всеукраїнська рада церков і релігійних організацій надіслала до уряду пропозиції щодо адаптивного застосування карантинних обмежень для релігійних організацій. «Переконані, що ефективна діяльність церков і релігійних організацій щодо душпастирської опіки та задоволення релігійних потреб громадян є надзвичайно важливою з огляду на складні життєві обставини, в яких опинилися багато наших співвітчизників у зв'язку з пандемією COVID-19», – йдеться у заяві Ради церков. Серед пропозицій: не забороняти літургії і обряди, якщо у храмі присутня одна людина на 5 кв/м у масці з дотриманням дистанції і якщо богослужіння чи інший обряд проходять на відкритому повітрі. Також запропоновано не поширювати вимогу обов'язкової самоізоляції за віком (60 років і більше) на священників і залучених до церковної служби осіб. Текст:

<https://www.radiosvoboda.org/a/news-koronavirus-pomyakshennia-karantyn/30607801.html>

38. Філарет на Великдень без маски і рукавичок причащав парафіян з однієї ложки [Електронний ресурс] // Україна молода. – 2020. – 20 квіт. – Електрон. ресурс. Наведено інформацію, що під час Пасхальної ночі у Володимирському соборі в Києві патріарх Філарет проігнорував рекомендації медиків і влади в умовах карантину через пандемію коронавірусу COVID-19. Патріарх та інші священники правили нічну службу на Великдень без масок і рукавичок. Текст:

<https://www.umoloda.kiev.ua/number/0/2006/145528/>

39. Через спалах коронавірусу "закрили" жіночий монастир на Хмельниччині [Електронний ресурс] // Укр. правда. – 2020. – 21 квіт. –

Електрон. дані. *Йдеться про Свято-Преображенський жіночий монастир в селі Головчинці. Вказано, що через виявлення у жіночому монастирі на Хмельниччині п'яти хворих на Covid-19 доступ сторонніх осіб до закладу було обмежено. Двох його мешканок госпіталізовано до Хмельницької інфекційної лікарні, ще троє перебувають на амбулаторному лікуванні за місцем перебування. Коло контактних осіб встановлено, наразі вони знаходяться на режимі самоізоляції з дотриманням карантинних вимог.*
Текст: <https://www.pravda.com.ua/news/2020/04/21/7248808/>

40. Чорна С. В архіві Ватикану знайдено лист Андрея Шептицького, який рятував євреїв під час Голокосту [Електронний ресурс] / Світлана Чорна // Голос України. – 2020. – 6 трав. (№ 76). – Електрон. дані. *Йдеться про виявлення дослідниками з Мюнстерського університету у відкритому Ватиканом напередодні коронавірусного карантину архіві Пія XII листа духовного лідера українців митрополита Української греко-католицької церкви (УГКЦ) Андрея Шептицького до Папи Римського, написаного у серпні 1942 року. У листі предстоятель УГКЦ називав окупаційний німецький режим "відверто диявольським" та сповіщав про факти масового винищення нацистами євреїв в Україні. Як повідомляє Релігійно-інформаційна служба України, впливова ізраїльська газета "The Jerusalem Post" висловила припущення, що нова інформація про митрополита допоможе у справі визнання Андрея Шептицького Праведником народів світу.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/330551>

41. Ясинская М. Церковь на карантине [Электронный ресурс] / Марина Ясинская // Юрид. практика. – 2020. – 12 мая. (№ 18/19). – Електрон. дані. *Вказано, що відвідування храмів підпадає під заборону проведення масових заходів, встановлену Постановою Кабінету Міністрів України № 211 від 11 березня 2020 року (Постанова № 211). Зазначено, що норма про заборону релігійних та інших заходів за участю понад 10 осіб діяла з 17 березня по 4 квітня 2020 року. З 4 квітня 2020 року діє заборона на*

масові релігійні заходи без уточнення допустимої кількості людей. Тобто, формально проведення богослужінь допустимо у разі дотримання правил, встановлених для магазинів: наявності дистанції між відвідувачами і засобів індивідуального захисту. Зазначено, що згідно з рішеннями, внесеними в Єдиний державний реєстр судових рішень (ЄДРСР), штрафи за порушення правил карантину у разі відвідування релігійних установ не стягуються, а протоколи направляються на доопрацювання. Розглянуто судову практику, пов'язану з порушеннями правил щодо карантину у разі відвідування релігійних установ. Текст: <https://pravo.ua/articles/cerkov-na-karantine/>

Підготовлено відділом інформаційного забезпечення органів влади

Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого

Відповідальний за випуск: Зайченко Н.Я.

18.05.2020 р.